

The Effect of Presidential Elections on Earnings Management with the Moderating Role of Ownership Structure

Reza Malek

M.4A. Student in Accounting, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

Hossein Fakhari

Professor, Department of Accounting, Faculty of Economics and Administrative Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran.

Abstract

The significant impact of politics on the capital market has led to a substantial body of accounting and financial research being linked to political events. Accordingly, this study investigates the effect of presidential elections on earnings management, considering the moderating role of ownership structure. Data were collected from 122 companies listed on the Tehran Stock Exchange using a systematic elimination method over the period 2005-2022 and analyzed using multivariate regression. The findings indicate that presidential elections have a negative and significant effect on both accrual and real earnings management. Furthermore, when industries were classified based on their political characteristics, results showed that during presidential election years, firms in politically sensitive industries tend to manage earnings through accrual-based methods, while firms in non-political industries rely more on real earnings management. The study also finds that ownership structure—specifically, the proportion of institutional ownership—does not moderate the relationship between presidential elections and earnings management (accrual or real). These findings suggest that during

*** Corresponding Author:** h.fakhari@umz.ac.ir

How to Cite: Malek, R., Fakhari, H., (2025). The Effect of Presidential Elections on Earnings Management with the Moderating Role of Ownership Structure, *Empirical Studies in Financial Accounting*, 22(85), 171-206. DOI: 10.22054/qjma.2025.82668.2627

presidential election periods, increased scrutiny from political and social institutions raises the perceived political costs for firms, leading to a reduction in both accrual and real earnings management.

Keywords: Earnings Management, Ownership Structure, Political Control, Political Cost, Presidential Election.

1. Introduction

The prominent role of the government in emerging economies highlights its significance in the political and economic systems of these countries (Imani Brandagh & Hashemi, 2018). Furthermore, the impact of macro-political factors on the economic performance of markets, especially capital markets, is considered inevitable (Keshavarz & Rezaei, 2021; Imani Brandagh & Hashemi, 2018). Presidential elections, by creating broad political oversight over managers, such as public scrutiny aimed at judging the economic performance of the ruling political party, oversight by rival political parties seeking to uncover corruption and financial fraud, or increased internal control by the ruling party, raise the political costs for companies. As a result, managers may reduce earnings management to avoid accusations of corruption and financial misconduct (Kim & An, 2021). According to financial literature, these consequences are defined as "political costs," and their increase may create an environment that discourages earnings management (Goncalves et al., 2022; Kim & An, 2021).

On the other hand, presidential elections can generate significant political and economic uncertainty, prompting managers to increase earnings management in an attempt to neutralize the effects of these fluctuations (Goncalves et al., 2022; Moshtagh Kahnaimoi et al., 2022).

This study aims to examine the impact of political costs in Iran's economic environment, as a significant consequence of presidential elections driven by increased political oversight. The importance of this study in the context of Iran can be discussed from two perspectives: first, the intense political competition among factions and political parties, and second, Iran's state-dominated economy, which is heavily influenced by governmental or quasi-governmental institutions (Fakhari et al., 2021).

2. Literature Review

Kim and An (2021) argue that during presidential elections, increased political scrutiny raises political costs, prompting managers to reduce accrual-based earnings management to avoid accusations of financial misconduct. They attribute this to the easier detection of accrual items compared to real activities (Kim & An, 2021; Fakhari et al., 2015). Similarly, Jain et al. (2021), in their study of nine U.S. presidential election cycles (1980–2012), found that companies manipulate earnings by overproducing in pre-election years and reducing sales-related activities during election years. They also found that firms with higher agency costs reduce real earnings management during elections, while larger firms increase real earnings management in response to political-economic policies and economic uncertainty.

3. Methodology

This study examines the impact of presidential elections on earnings management (both accrual-based and real) and the moderating role of ownership structure, using multivariate regression over an 18-year period (2005–2022). The data were analyzed using Stata software (version 14). In line with common practices in accounting research, all continuous variables were winsorized at the 1st and 99th percentiles.

4. Results

The findings indicate that presidential elections have a significant negative impact on both types of earnings management—accrual-based and real. Specifically, during election years, accrual-based earnings management decreases by 1.4%, and real earnings management decreases by 1.6%. Additionally, the ownership structure (institutional ownership) does not play a moderating role in the effect of presidential elections on earnings management. Furthermore, the findings reveal that the type of earnings management differs between politically connected and non-politically connected firms. Politically connected firms reduce accrual-based earnings management due to its high detectability and the increased political costs associated with it (Kim & An, 2021). However, no significant effect was observed on real earnings management, as the political costs of real earnings management are not as high (Kim & An, 2021). For non-politically connected firms, the findings were precisely the opposite. Consistent with the overall results, the ownership structure did not have a

moderating effect in either group examined.

5. Conclusion

The findings indicate that accounting earnings are influenced by the political factor of presidential elections. Additionally, institutional ownership does not affect this relationship. In Iran's state-dominated economy, presidential elections increase political scrutiny from rival political parties, the ruling party, and society, thereby raising political costs. As a result, managers are driven to reduce both accrual-based and real earnings management to avoid financial accusations. Furthermore, politically connected firms refrain from accrual-based earnings management during presidential elections due to its high detectability and the associated political costs; however, they do not react similarly to real earnings management. This behavior stems from heightened political oversight and the increased risk of being accused of financial misconduct (Kim & An, 2021).

تأثیر انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود با نقش تعدیل کنندگی ساختار مالکیت

دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حسابداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

رضا ملک

استاد گروه حسابداری، دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران

حسین فخاری *

چکیده

تأثیر عامل سیاست و نظارت سیاسی بر بازار سرمایه سبب شده تا سهم زیادی از پژوهش‌های حسابداری و مالی با مباحث سیاسی مرتبط باشد. به همین جهت پژوهش حاضر درصدد بوده است تا تأثیر انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود تعهدی و واقعی را با در نظر گیری نقش تعدیل کنندگی «ساختار مالکیت» به دلیل اهمیت آن مورد بررسی قرار دهد. به این منظور اطلاعات مربوط به ۱۲۲ شرکت پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران به روش حذف سیستماتیک طی سال‌های ۱۳۸۴-۱۴۰۱ انتخاب شده و به روش همبستگی-رگرسیونی چندگانه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. یافته‌ها نشان داده است، انتخابات ریاست جمهوری تأثیر منفی و معناداری بر میزان مدیریت سود تعهدی و واقعی شرکت‌ها دارد. همچنین با تکنیک صنایع بر اساس ویژگی سیاسی نشان داده شد که در سال‌های انتخابات ریاست جمهوری، صنایع سیاسی از طریق مدیریت سود تعهدی و صنایع غیرسیاسی از طریق مدیریت سود واقعی اقدام به مدیریت سود می‌نمایند. همچنین یافته‌ها نشان داده است که ساختار مالکیت (میزان مالکیت نهادهای سرمایه گذار) نقش تعدیل گری در اثر انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود تعهدی و واقعی ندارد. این یافته‌ها نشان می‌دهد که در زمان انتخابات ریاست جمهوری به دلیل افزایش حساسیت و نظارت ارکان مختلف اجتماعی و سیاسی بر عملکرد مدیران «هزینه سیاسی» افزایش می‌یابد که این افزایش موجب کاهش مدیریت سود (تعهدی و واقعی) در شرکت‌ها می‌شود.

کلیدواژه‌ها: انتخابات ریاست جمهوری، ساختار مالکیت، مدیریت سود، نظارت سیاسی، هزینه سیاسی.

مقاله حاضر برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته حسابداری دانشگاه مازندران است.

* نویسنده مسئول: h.fakhari@umz.ac.ir

مقدمه

نقش پررنگ دولت در اقتصادهای نوظهور بیانگر اهمیت آن در نظام سیاسی و اقتصادی کشورها است (ایمانی برندق و هاشمی، ۱۳۹۷) همچنین تأثیر عوامل کلان سیاسی بر عملکرد اقتصادی بازارها خصوصاً بازار سرمایه اجتناب‌ناپذیر است (کشاورز و رضایی، ۱۴۰۰؛ ایمانی برندق و هاشمی، ۱۳۹۷). از همین رو انتخابات ریاست‌جمهوری به‌عنوان یک عامل کلان سیاسی می‌تواند از طریق ایجاد رقابت بین احزاب سیاسی و نظارت سیاسی بیشتر بر بنگاه‌های خرد اقتصادی باهدف برملاسازی مشکلات و مفسد مالی شرکت‌ها، عاملی تأثیرگذار بر نحوه مدیریت منابع در شرکت‌ها تلقی شود (Kim & An, 2021). پیامدهایی که طبق ادبیات مالی (Kim & An, 2021; Goncalves et al., 2022) «هزینه سیاسی» تلقی می‌شوند و بالا بودن آن‌ها می‌تواند زمینه تأثیر بر مدیریت سود^۱ را فراهم آورد. بر همین مبنا انتظار می‌رود انتخابات ریاست‌جمهوری به‌عنوان یک عامل سیاسی، بتواند از طریق فرایند انتساب‌ها باوجود هزینه‌های سیاسی بر عملکرد مدیران شرکت‌ها تأثیرگذار باشد (Kim & An, 2021؛ نیکومرام و همکاران، ۱۳۹۲).

از سوی دیگر می‌توان انتخابات ریاست‌جمهوری را به‌عنوان عامل عدم قطعیت در حوزه سیاست‌های اقتصادی تلقی کرد (Kim & An, 2021). عاملی که موجب مدیریت سود می‌شود (Kim & An, 2021; Holzer et al, 2022; Chauhan & Jaiswall, 2023) و دارای پیامدهای متعددی است. به این معنا که انتخابات ریاست‌جمهوری سبب می‌شود تا نوسانات سیاسی و اقتصادی شدیدی در محیط اقتصادی و بنگاه‌های خرد اقتصادی شکل بگیرد که نتیجه آن مدیریت سود بیشتر توسط مدیران جهت خنثی‌سازی این نوسانات است (Goncalves et Al, 2022؛ بنی‌مهد و همکاران، ۱۴۰۱).

بر همین اساس پژوهش حاضر درصدد است تا تأثیر این نوع هزینه سیاسی را در محیط اقتصادی ایران به‌عنوان یک پیامد مهم انتخابات ریاست‌جمهوری که از فرایند نظارت سیاسی ایجاد می‌شود موردبررسی و مطالعه قرار دهد. به‌طورکلی اهمیت پژوهش

1. Earnings management.

حاضر از دو جهت است. نخست، وجود رقابت سیاسی شدید، بین جریان‌ها و احزاب سیاسی و بعد دیگر، اقتصاد دولت‌محور ایران که تحت سیطره نهادهای دولتی یا شبه‌دولتی است و بانفوذ دولت در بازار سرمایه از طریق نهادهای سرمایه‌گذار همراه است (فخاری و همکاران، ۱۴۰۰).

از همین رو انتظار می‌رود، تأثیر و حساسیت انتخابات ریاست‌جمهوری بر اقتصاد ایران و به‌طور خاص بر شرکت‌های ایرانی پذیرفته‌شده در بازار سرمایه، نسبت به کشورهای توسعه‌یافته متفاوت باشد. علاوه بر این مرور ادبیات (Capalbo؛ Goncalves et al., 2022؛ Kim & An, 2021؛ Jain et al., 2021؛ et al., 2021) نشان می‌دهد که انتخابات ریاست‌جمهوری، عامل کلان سیاسی جدیدی است که به‌عنوان عامل تعیین‌کننده مدیریت سود، کمتر مورد مطالعه قرار گرفته است. انتظار می‌رود یافته‌های پژوهش حاضر بتواند برای حساب‌رسان، تحلیل‌گران و سرمایه‌گذاران از جهت وقوع مدیریت سود در زمان انتخابات ریاست‌جمهوری که می‌تواند با تغییر میزان، زمان و حجم بررسی‌های آن‌ها همراه باشد، مفید واقع شود.

در ادامه، ساختار پژوهش به‌صورت زیر دنبال می‌شود. در ابتدا ادبیات و پیشینه پژوهش معرفی می‌شود. سپس روش‌شناسی پژوهش ارائه و بعد آن داده‌ها تجزیه و تحلیل می‌شود و در نهایت نیز پس از آزمون‌های تکمیلی، نتیجه‌گیری و سپس پیشنهادهایی برگرفته از پژوهش ارائه شده است.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

انتخابات ریاست‌جمهوری و مدیریت سود

مرور ادبیات نشان می‌دهد اثر مسائل سیاسی (مثل انتخابات ریاست‌جمهوری) بر مدیریت سود در پژوهش‌های مختلف متفاوت بوده است. Kim and An (۲۰۲۱) بر این باورند که در زمان انتخابات ریاست‌جمهوری «نظارت‌های سیاسی»، «هزینه سیاسی» را افزایش می‌دهد. در نتیجه مدیران جهت متهم نشدن به مفاسد مالی از مدیریت سود تعهدی می‌کاهند. آن‌ها دلیل آن را به قابلیت کشف آسان‌تر اقلام تعهدی در مقابل اقلام واقعی

می‌دانند (Kim & An، ۲۰۲۱؛ فخاری و همکاران، ۱۳۹۴). همچنین، Jain et al (۲۰۲۱). با مطالعه ۹ دوره انتخابات ریاست جمهوری در ایالات متحده (۱۹۸۰ تا ۲۰۱۲)، متوجه شدند که شرکت‌ها از طریق تولید بیش از حد در سال‌های قبل از انتخابات و کاهش فعالیت‌های مربوط به فروش، سود را در سال‌های انتخابات دستکاری می‌کنند. آنان همچنین دریافتند که شرکت‌هایی با هزینه‌های نمایندگی بالاتر، مدیریت سود از طریق ارقام واقعی را در طول سال‌های انتخابات کاهش می‌دهند. این در حالی است که شرکت‌های بزرگ‌تر، مدیریت سود از طریق ارقام واقعی را همگام با سیاست‌های سیاسی - اقتصادی و عدم قطعیت اقتصادی و مالی، افزایش می‌دهند. در مقابل (Capalbo et al (۲۰۲۱). با تحقیق بر نهادهای تحت مالکیت شهرداری‌ها دریافتند، در زمان انتخابات ریاست جمهوری به دلیل افزایش پیوندهای سیاسی بین مدیران و نظام سیاسی، هزینه سیاسی و به دنبال آن مدیریت سود افزایش می‌یابد. به موازات همین نتایج، Goncalves et al (۲۰۲۱). با بررسی مدیریت سود در سال‌های انتخاباتی (۲۰۱۱-۲۰۱۸) در ۱۵ کشور اروپایی دریافتند، با تغییر حزب سیاسی در دولت، مدیران جهت کاهش «عدم قطعیت سیاسی»^۱ با کاهش مقدار سود، مدیریت سود را افزایش می‌دهند. همچنین Holzer et al (۲۰۲۲). دریافتند که لابیگری سیاسی در زمان انتخابات، ارتباط مثبت «عدم قطعیت سیاسی» و مدیریت سود را تعدیل می‌کند. در همین راستا Chauhan and Jaiswall (۲۰۲۳) دریافتند مدیران جهت خنثی‌سازی ریسک‌های سیاسی، مدیریت سود را افزایش می‌دهند.

همچنین تحقیقات داخلی بر تأثیرگذاری عوامل سیاسی (وجود مدیران سیاسی، نوع حزب سیاسی حاکم) بر مدیریت سود اذعان داشته‌اند. نیکومرام و همکاران (۱۳۹۲) نشان دادند بین مدیریت سیاسی و مدیریت سود رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. ایمانی برندق و هاشمی (۱۳۹۷) با تفکیک نوع دولت‌های روی کار آمده (۱۳۸۰-۱۳۸۳ و ۱۳۸۸-۱۳۹۱) به دو گروه اصلاح طلب و اصول گرایان داشتند، مدیریت سود در ایران می‌تواند از عوامل سیاسی تأثیر پذیرد. همچنین مدیریت سود در دوره اصول گرایان بیشتر از اصلاح طلبان بوده

1. Policy uncertainty(PU)

است. در همین راستا سالم دزفولی و همکاران (۱۳۹۸)، اخگر و همکاران (۱۴۰۰) و بنی‌مهد و همکاران (۱۴۰۱) دریافتند عدم اطمینان اقتصادی تأثیر مثبت و معناداری بر مدیریت سود دارد. قربانی و همکاران (۱۴۰۱) نیز نشان دادند عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی منجر به کاهش کیفیت سود شرکت‌ها می‌شود. همچنین جامعی و رسولی (۱۳۹۹) دریافتند هزینه‌های سیاسی، اثر منفی بر مدیریت سود واقعی دارد.

به‌طور کلی این ادبیات و پژوهش‌ها نشان داده است که عوامل سیاسی ازجمله انتخابات ریاست‌جمهوری بر مدیریت سود شرکت‌ها مؤثر است. باوجود نتایج متفاوت اما به دلیل شرایط خاص سیاسی و اقتصادی حاکم بر ایران، انتظار بر این است انتخابات ریاست‌جمهوری با ایجاد نظارت‌های سیاسی همه‌جانبه بر مدیران مثل نظارت مردم برای قضاوت عملکرد اقتصادی حزب سیاسی حاکم (مثلاً اصلاح‌طلب یا اصول‌گرا) و یا نظارت احزاب سیاسی رقیب، جهت کشف موارد فساد و تقلبات مالی و یا نظارت حزب سیاسی حاکم برای کنترل بیشتر عملکرد مدیران، هزینه سیاسی شرکت را افزایش داده و در نتیجه مدیران جهت متهم نشدن به فساد و تقلب مالی، مدیریت سود را کاهش دهند. همچنین انتظار بر این است که مدیران، مدیریت سود تعهدی و واقعی (هر دو) را کاهشی نمایند. چراکه مدیریت سود تعهدی به آسانی توسط تیم بازرسی و حسابرسی قابل کشف است (Kim & An, 2021؛ فخاری و عدیلی، ۱۳۹۱). همچنین احتمال بیشتری وجود دارد که مدیریت سود واقعی نیز توسط تحلیلگران و کمیته حسابرسی به دلیل ماهیت آن، کشف و شناسایی شود (فخاری و همکاران، ۱۳۹۴).

بر همین اساس مطابق با ادبیات موجود (Kim and An, ۲۰۲۱)، جامعی و رسولی (۱۳۹۹) و فرضیه «هزینه سیاسی» جهت تبیین اثر انتخابات ریاست‌جمهوری بر مدیریت سود (تعهدی و واقعی) فرضیه زیر ارائه شده است:

فرضیه اول: انتخابات ریاست‌جمهوری بر مدیریت سود اثر معنادار و منفی دارد.

نقش تعدیل‌کنندگی ساختار مالکیت در اثر انتخابات ریاست‌جمهوری بر

مدیریت سود

در خصوص نقش تعدیل‌کنندگی ساختار مالکیت در اثر انتخابات ریاست‌جمهوری بر مدیریت سود این‌گونه استدلال می‌شود که دولتی و شبه‌دولتی بودن اکثر نهادهای سرمایه‌گذار در ایران (فخاری و همکاران، ۱۴۰۰) می‌تواند عاملی مؤثر بر ایجاد هزینه سیاسی باشد. چراکه وجود سهامداران نهادی می‌تواند مطابق با تئوری «نظارت کارآمد» علاقه‌مندی سهامداران نهادی را در زمان انتخابات برای نظارت بیشتر بر کشف دستکاری سود توسط مدیران بیشتر کند و این علاقه‌مندی، منجر به نظارت بیشتر بر رفتار مدیریت و سبب هزینه سیاسی بیشتر شده و با افزایش هزینه سیاسی، مدیریت سود، کاهش می‌شود. در نتیجه انتظار بر این است با افزایش سطوح مالکیت نهادی، نظارت‌های سیاسی و هزینه سیاسی بیشتر و در نتیجه، مدیریت سود (تعهدی و واقعی) کمتر شود (فخاری و همکاران، ۱۳۸۹).

بر همین اساس فرضیه دوم پژوهش به صورت زیر ارائه شده است:

فرضیه دوم: ساختار مالکیت اثر انتخابات ریاست‌جمهوری بر مدیریت سود را تضعیف می‌کند.

روش‌شناسی پژوهش

با در نظر گرفتن مفاهیم نظری و پژوهش‌های پیشین، پژوهش حاضر اثر انتخابات ریاست‌جمهوری بر مدیریت سود (تعهدی و واقعی) و اثر تعدیل‌کنندگی ساختار مالکیت را به روش همبستگی - رگرسیون چندگانه در طی یک دوره ۱۸ ساله یعنی بین سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۴۰۱ مورد بررسی قرار داده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌های از نرم‌افزار استیما نسخه ۱۴ استفاده شده است. ضمناً به پیروی از بسیاری از تحقیقات حسابداری، کلیه

تأثیر انتخابات ریاست‌جمهوری بر مدیریت سود با نقش تعدیل‌کنندگی ساختار مالکیت؛ ملک و فخاری | ۱۸۱

داده‌های پیوسته در صدک ۱ و ۹۹، ویرایش^۱ شده‌اند.

تعیین جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است که حائز شرایط زیر باشند:

- بعد از سال ۱۳۸۴ در بورس ایران پذیرفته‌شده نباشد.
 - سال مالی آن‌ها به پایان اسفندماه ختم شود.
 - در دوره بررسی تغییراتی در سال مالی نداشته باشد.
 - جزء گروه‌های واسطه‌گری، هلدینگ، بانکی و سرمایه‌گذاری و گروه صنعتی و چندرشته‌ای نباشد.
 - توقف فعالیت نداشته یا به بازار فرابورس منتقل نشده باشد.
 - در بازار بورس توقف معامله نداشته باشد.
- با اعمال شرایط فوق از بین ۳۸۰ شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تا پایان سال ۱۴۰۱، تعداد ۱۲۲ شرکت به‌عنوان جامعه آماری در نظر گرفته شده است. در جدول ۱، گروه صنایع و صنایع زیرمجموعه و نحوه پراکندگی آن در جامعه آماری معرفی شده است.

جدول ۱. اطلاعات صنایع^۳

شماره	گروه صنعت	صنایع زیرمجموعه	توزیع		
			شرکت	صنعت	صنعت
۱	دارویی	مواد و محصولات دارویی	۱۹	۱۹	۱۵/۵
۲	ماشین‌آلات و تجهیزات	ماشین‌آلات و تجهیزات	۶	۱۳	۱۱٪
		ماشین‌آلات و دستگاه‌های برقی	۵		

1. Winsoriz.

۲. ماخذ: مرکز پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی گروه آمار و تحلیل ریسک. (۱۴۰۱). گزارش وضعیت بازار

سرمایه، سازمان بورس و اوراق بهادار.

۳. گرفته شده از سالم‌دزفولی و همکاران (۱۳۹۸)، همراه با تغییرات لازم.

شماره	گروه صنعت	صنایع زیر مجموعه	توزیع		
			شرکت	صنعت	صنعت
		رایانه و فعالیت های وابسته به آن	۲		
۳	خودرو و ساخت قطعات	خودرو و ساخت قطعات	۲۳	۲۶	۲۱٪
		حمل و نقل انبارداری و ارتباطات	۳		
۴	کاشی و معدنی	کاشی و سرامیک	۳	۲۳	۱۹٪
		سیمان آهک و گچ	۷		
		استخراج کانی های فلزی	۵		
		سایر محصولات کانی غیر فلزی	۶		
		استخراج زغال سنگ	۱		
		استخراج سایر معادن	۱		
۵	شیمیایی و منسوجات	محصولات شیمیایی	۸	۱۴	۱۱٪/۵
		لاستیک و پلاستیک	۳		
		فراورده های نفتی، کک و سوخت هسته ای	۲		
		منسوجات	۱		
۶	غذایی و کشاورزی	غذایی و آشامیدنی به جز قند و شکر	۱۰	۱۵	۱۲٪
		قند و شکر	۲		
		محصولات چوبی	۱		
		محصولات کاغذی	۱		
		زراعت و خدمات وابسته	۱		
۷	صنایع فلزی	ساخت محصولات فلزی	۳	۱۲	۱۰٪
		فلزات اساسی	۹		
مجموع			۱۲۲	۱۲۲	۱۰۰٪

تصریح مدل های پژوهش

جهت آزمون فرضیه اول پژوهش از مدل های اول و دوم و برای آزمون فرضیه دوم پژوهش از مدل های سوم و چهارم بهره گرفته شده است.

$$AC_EM_{it} = \beta_0 + \beta_1 presidential\ election_{i,t} + \beta_2 Re_EM_{i,t} + \beta_3 Profit_{i,t} + \beta_4 size_{i,t} + \beta_5 Loss_{i,t} + \beta_6 Lev_{i,t-1} + \beta_7 Tenure_{i,t} + \beta_8 Comm_{i,t} + \beta_9 WUI_{i,t} + Industry + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل ۱.}$$

$$RE_EM_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 presidential\ election_{i,t} + \beta_2 AC_EM_{i,t} + \beta_3 Profit_{i,t} + \beta_4 Lev_{i,t-1} + \beta_5 M_B_{i,t-1} + \beta_6 V_{i,t-1} + \beta_7 Intensity_{i,t} + \beta_8 Comm_{i,t} + \beta_9 WUI_{i,t} + Industry + \varepsilon_{it}$$

مدل ۲.

$$AC_EM_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 presidential\ election_{i,t} + \beta_2 own_{i,t} + \beta_3 (presidential\ election_{i,t} * own_{i,t}) + \beta_4 Profit_{i,t} + \beta_5 Loss_{i,t} + \beta_6 Lev_{i,t-1} + \beta_7 ETR_{i,t} + Industry + \varepsilon_{it}$$

مدل ۳.

$$RE_EM_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 presidential\ election_{i,t} + \beta_2 own_{i,t} + \beta_3 (presidential\ election_{i,t} * own_{i,t}) + \beta_4 Profit_{i,t} + \beta_6 Lev_{i,t-1} + \beta_7 ETR_{i,t} + \beta_9 Comm_{i,t} + Industry + \varepsilon_{it}$$

مدل ۴.

$AC_EM_{i,t}$: مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی؛ $RE_EM_{i,t}$: مدیریت سود مبتنی بر اقلام واقعی؛ $presidential\ election_{i,t}$: انتخابات ریاست جمهوری؛ $OWN_{i,t}$: ساختار مالکیت (مالکیت نهادی)؛ $presidential\ election_{i,t} * OWN_{i,t}$: متغیر تعاملی (انتخابات ریاست جمهوری و ساختار مالکیت)؛ $Profit_{i,t}$: سود آوری؛ $Size_{i,t}$: اندازه شرکت؛ $Loss_{i,t}$: زیان؛ $Lev_{i,t-1}$: اهرم مالی ابتدای سال؛ $M_B_{i,t-1}$: فرصت رشد ابتدای سال؛ $ETR_{i,t}$: نرخ مؤثر مالیاتی؛ $Tenure_{i,t}$: دوره تصدی حسابرس؛ $Intensity_{i,t}$: میزان کاربری؛ $V_{i,t-1}$: حجم معاملات ابتدای سال؛ $Comm_{i,t}$: وجود کمیته حسابرسی؛ $WUI_{i,t}$: شاخص عدم قطعیت جهانی (ارائه شده برای ایران) $Industry$: اثرات ثابت در سطح صنعت.

سنجش متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته: مدیریت سود. در این پژوهش مدیریت سود از طریق اقلام تعهدی و واقعی محاسبه شده و در نهایت قدرمطلق آن (بنی مهد و همکاران، ۱۳۹۷) به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است. جهت محاسبه مدیریت سود اقلام تعهدی از مدل تعدیل شده جونز (Dechow et al., 1995) به دلیل انطباق با شرایط ایران استفاده شده

است (نیکومرام و همکاران، ۱۳۸۸). چراکه بر اساس پژوهش نیکومرام و همکاران (۱۳۸۸) مدل تعدیل شده جونز در محاسبه مدیریت سود تعهدی شرکت‌های ایرانی، خطای کمتری دارد. همچنین برای اندازه‌گیری مدیریت سود واقعی از مدل (۲۰۰۶) Roychowdhury استفاده شده است.

مقادیر باقی‌مانده مدل ۵، به‌عنوان مقادیر مدیریت سود تعهدی می‌باشد.

$$\frac{TA_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \alpha_0 + \alpha_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_2 \left(\frac{\Delta REV_{i,t} - \Delta REC_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \alpha_3 \left(\frac{PPE_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{i,t} \quad \text{مدل ۵}$$

مؤلفه‌های مدیریت سود واقعی در مدل (۲۰۰۶) Roychowdhury عبارت‌اند از:

۱. $ABNDISEXP_{it}$: هزینه‌های اختیاری غیرعادی شرکت i در سال t ؛

۲. $ABNPROD_{it}$: بهای تولید غیرعادی شرکت i در سال t ؛

۳. $ABNCFO_{it}$: جریان‌های نقدی عملیاتی غیرعادی شرکت i در سال t ؛

این مقادیر به ترتیب برابر است با مقادیر باقیمانده مدل‌های زیر:

$$\frac{DISEXP_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \beta_0 + \beta_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \beta_2 \frac{Sales_{i,t-1}}{A_{i,t-1}} + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل ۶}$$

$$\frac{PROD_{i,t}}{A_{i,t-1}} =$$

$$\beta_0 + \beta_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \beta_2 \left(\frac{Sales_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \beta_3 \left(\frac{\Delta Sales_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \beta_4 \left(\frac{\Delta Sales_{i,t-1}}{A_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل ۷}$$

$$\frac{CFO_{i,t}}{A_{i,t-1}} = \beta_0 + \beta_1 \left(\frac{1}{A_{i,t-1}} \right) + \beta_2 \left(\frac{Sales_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \beta_3 \left(\frac{\Delta Sales_{i,t}}{A_{i,t-1}} \right) + \varepsilon_{it} \quad \text{مدل ۸}$$

در نهایت جهت یافتن مقدار نهایی از فرمول زیر استفاده شده است (Cohen et al., 2008)

$$RM_{i,t} = -ABNCFO_{i,t} + ABNPROD_{i,t} - ABNDISEXP_{i,t} \quad \text{مدل ۹}$$

در پژوهش حاضر، مدل‌های محاسبه مدیریت سود با تفکیک شرکت‌ها در صنایع همگن (به شرح جدول ۱) و با استفاده از روش ترکیبی^۱ صورت پذیرفته است.

متغیر مستقل: انتخابات ریاست‌جمهوری. این متغیر، یک متغیر مجازی است. مقدار آن برای سال‌های انتخابات ریاست‌جمهوری ۱ و برای بقیه سال‌ها صفر می‌باشد (۵ دوره).

متغیر تعدیل‌کننده: ساختار مالکیت. در پژوهش حاضر به پیروی از شمس‌الدینی و همکاران (۱۳۹۸) از میزان درصد مالکیت سهام‌داران نهادی به‌عنوان ساختار مالکیت استفاده شده است. به پیروی از مرادزاده فرد و بابائی (۱۳۸۹) این متغیر برابر است با نسبت مالکیت سهام‌داران حقوقی به کل سهام‌داران. مقادیر آن همواره بین صفر تا ۱ است.

متغیرهای کنترلی: در این پژوهش متغیرهای کنترلی در پنج گروه قرار گرفته‌اند که عبارت‌اند از: ۱- ویژگی‌های شرکتی (اندازه، سودآوری، اهرم مالی ابتدای سال، میزان کاربربودن شرکت^۱، نرخ مؤثر مالیاتی، فرصت رشد ابتدای سال، سود و یا زیان شرکت، مدیریت سود (تعهدی/واقعی)^۲، ۲- ویژگی‌های نظام راهبری شرکتی و حسابرسی (وجود کمیته حسابرسی، دوره تصدی حسابرس)، ۳- ویژگی‌های بازار سرمایه (حجم معاملات ابتدای سال)، ۴- ویژگی‌های محیطی و کلان (شاخص «عدم قطعیت جهانی»^۳ «ایران» ۵- اثرات ثابت (صنعت). لازم به ذکر است، ادبیات نشان داده است متغیرهای اهرم مالی (Tran, 2021؛ Datta et al., 2019)، حجم معاملات (چمبریانی، ۱۴۰۲؛ فرخلو و حیدری، ۱۴۰۳) و فرصت رشد (Yang et al., 2019) با تأثیرپذیری از عدم قطعیت‌های محیطی (با توجه به اینکه یکی از عوامل عدم قطعیت، انتخابات ریاست‌جمهوری است (Kim & An, 2021)) می‌توانند در مدل‌های پژوهش، نقش «میانجی» ایفا کنند. از آنجاکه متغیرهای میانجی نباید به‌عنوان متغیرهای کنترلی انتخاب شوند (محمدرضایی، ۱۴۰۲). بر اساس محمدرضایی (۱۴۰۲) در این‌گونه موارد از متغیرها با یک سال وقفه (ابتدای سال) استفاده شده است.

1. Labor intensity

2. World uncertainty index (WUI)

اندازه شرکت: برابر است با لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت (وحدانی و علی اکبری، ۱۳۹۸). سودآوری: برابر است با سود قبل از مالیات و جهت همگن سازی بر دارائی ابتدای سال تقسیم شده است. اهرم مالی ابتدای سال: برابر است با نسبت کل بدهی‌ها بر کل دارایی‌های شرکت (وحدانی و علی اکبری، ۱۳۹۸؛ فخاری و همکاران، ۱۳۹۴). میزان کاربری: به پیروی از (Haga et al. (2022 و (Hass et al. (2018 این متغیر که از نسبت تعداد کارکنان به خالص دارایی‌های مشهود به دست می‌آید، می‌تواند بر مدیریت سود تأثیرگذار باشد. نرخ مؤثر مالیاتی: به پیروی از حسینی (۱۳۹۹)، کنترل شده است. نرخ مؤثر مالیاتی از طریق تقسیم مالیات بر درآمد بر سود قبل از مالیات، محاسبه شده است (حسینی، ۱۳۹۹). فرصت رشد ابتدای سال: برابر است با نسبت ارزش بازار حقوق صاحبان (بر اساس آخرین قیمت معامله صورت گرفته شده سهام در بازار) به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام (فخاری و همکاران، ۱۳۹۴). زیان: این متغیر به صورت مجازی است که برای سال‌هایی زیان‌ده مقدار ۱ در غیر آن مقدار صفر در نظر گرفته شده است (Kim & An, 2021). مدیریت سود: به پیروی از تحقیق (Kim and An (۲۰۲۱، جهت کنترل رابطه مکملی بالقوه بین متغیرهای مدیریت سود تعهدی و واقعی زمانی که یکی از آن‌ها به عنوان متغیر مستقل پژوهش قرار گرفته است، دیگری به عنوان متغیر کنترلی در مدل منظور شده است. وجود کمیته حسابرسی: عباسیان (۱۳۹۸) و فخاری و همکاران (۱۳۹۴) نشان دادند وجود کمیته حسابرسی و ویژگی‌های آن بر مدیریت سود تأثیرگذار است. این متغیر به صورت متغیر مجازی اندازه گیری شده است. مقدار آن در صورت وجود، ۱ و در غیر این صورت، صفر است. دوره تصدی حسابرس: حضور طولانی مدت حسابرس در یک شرکت می‌تواند سبب ایجاد مراودات دوستانه با مدیر شود و امکان مدیریت سود را فراهم آورد (کرمی و همکاران، ۱۳۹۰). حجم معاملات (سالانه) ابتدای سال: بر اساس بهار مقدم و همکاران (۱۳۹۴) حجم معاملات می‌تواند بر مدیریت سود اثرگذار باشد. در پژوهش حاضر از لگاریتم طبیعی این متغیر استفاده شده است. شاخص عدم قطعیت جهانی^۱: بر

1. <https://www.policyuncertainty.com>

اساس (۲۰۱۹) Root and Yung، رئیس‌زاده و رمضانی (۱۳۹۷) و سالم‌دزفولی و همکاران (۱۳۹۸) عدم قطعیت‌های پیرامونی بر مدیریت سود اثرگذار است. شاخص عدم قطعیت جهانی یک متغیر کمی است و مقدار آن همواره بین صفر و ۱ است. هر چه عدد به ۱ نزدیک‌تر به معنای عدم قطعیت بیشتر است (روشن، ۱۳۹۹). این عدد بر اساس مسائل سیاسی و اقتصادی موجود در کشور نوسان می‌پذیرد (روشن، ۱۳۹۹) به‌عنوان مثال جنگ، کرونا و ویروس (Ahir et al., 2022؛ کرمی و همکاران، ۱۴۰۱)، تغییر نظام سیاسی کشور^۱، انتخابات ریاست‌جمهوری، توافق هسته^۲ ایران (با کشورهای ۵+۱) و خروج دولت آمریکا^۳ از آن (کرمی و همکاران، ۱۴۰۱)، از نمونه‌های مؤثر بر شاخص عدم قطعیت جهانی در ایران هستند. لازم به ذکر است از آنجا که این متغیر به شکل سه‌ماهه ارائه می‌شود در پژوهش حاضر، جهت سالانه کردن آن از میانگین ساده مقادیر سه‌ماهه شاخص پایان هر فصل استفاده شده است.

بررسی مفروضات رگرسیون و کنترل اثرات ثابت

در پژوهش حاضر بدون بررسی مفروضات کلاسیک جهت رفع مشکل ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی خوشه‌ای (به‌طور هم‌زمان) از خطاهای استاندارد خوشه‌بندی‌شده^۴ در سطح شرکت^۵ استفاده شده است. مطابق محمدرضایی (۱۴۰۲)، «خطاهای استاندارد خوشه‌بندی‌شده در سطح شرکت محافظه‌کارانه‌ترین خطای استاندارد را ارائه می‌کند (کوچک‌ترین آماره تی استیودنت)» (ص ۳۱۹).

کنترل اثرات ثابت سال و صنعت رویکرد غالب پژوهش‌های حسابداری است (افلاطونی، ۱۴۰۲). از بین کنترل اثرات ثابت، از آنجا که متغیر مستقل پژوهش از نوع مجازی در طول زمان است؛ لذا کنترل اثرات ثابت «سال» سبب سوگیری نتایج برآورد مدل

می شود (محمدرضایی، ۱۴۰۲)؛ بنابراین در این پژوهش تنها اثرات ثابت در سطح صنعت^۱ کنترل شده است.

یافته‌های پژوهش

تحلیل توصیفی

طبق جدول ۲، مقایسه بین میانگین مدیریت سود تعهدی (۰/۱۲) و مدیریت سود واقعی (۰/۲) بیانگر این است که مدیران شرکت‌ها تمایل بیشتری به مدیریت سود واقعی دارند. این موضوع می‌تواند به این دلیل باشد که مدیریت سود واقعی ممکن است کمتر توسط حساب‌برسان شناسایی شود و به شرکت‌ها اجازه می‌دهد بیشتر از این روش استفاده کنند. انحراف معیار، معیاری برای سنجش پراکندگی داده‌ها حول میانگین است (طورانی، ۱۳۹۷). انحراف معیار پایین‌تر مدیریت سود تعهدی (۰/۱۲) نسبت به مدیریت سود واقعی (۰/۱۹) نشان می‌دهد که شرکت‌ها در استفاده از مدیریت سود تعهدی نسبتاً همگن‌تر و محتاطانه‌تر عمل می‌کنند. این موضوع می‌تواند ناشی از نظارت بیشتر بر اقلام تعهدی توسط حساب‌برسان و سایر ارکان نظارتی باشد (Kim & An, 2021). در مقابل انحراف معیار بالاتر مدیریت سود واقعی نشان می‌دهد که شرکت‌ها در استفاده از این روش انعطاف‌پذیری بیشتری دارند. میانگین مالکیت نهادی (۰/۶۹) نشان می‌دهد که سهامداران نهادی نقش مهمی در مالکیت شرکت‌ها دارند. مالکیت نهادی معمولاً با نظارت بیشتر بر مدیریت، همراه است که می‌تواند منجر به کاهش مدیریت سود شود. چولگی، معیاری است که میزان عدم تقارن توزیع داده‌ها را حول میانگین نشان می‌دهد (طورانی، ۱۳۹۷). چولگی منفی (۱/۱۵-) مالکیت نهادی نشان می‌دهد که بیشتر شرکت‌ها، مالکیت نهادی بالایی دارند. این موضوع می‌تواند نشان‌دهنده تمرکز مالکیت در دست سهامداران نهادی باشد. تمرکز بالا مالکان نهادی می‌تواند سبب نظارت بیشتر بر مدیران و کاهش هزینه نمایندگی شود (فخاری و طاهری، ۱۳۸۹). چولگی مثبت در متغیر سودآوری یعنی توزیع داده‌ها به

۱. تقسیم بندی صنایع براساس جدول ۱ می‌باشد.

سمت راست کشیده شده که بیانگر این است که بیشتر شرکت‌ها سودآوری کم‌تری از میانگین دارند. اندازه شرکت که نقش مهمی در هزینه سیاسی شرکت دارد (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۲)، به‌طور متوسط برابر با ۱۴,۱۱ است که نشان‌دهنده وجود شرکت‌های بزرگ در جامعه موردبررسی است. انحراف معیار بالا آن (۱,۶۵) نشان می‌دهد که پراکندگی زیادی در اندازه شرکت‌ها وجود دارد. اهرم مالی به‌عنوان بخشی از ساختار سرمایه شرکت می‌تواند به‌عنوان یک عامل مهم در مدیریت سود اثرگذار باشد. میانگین اهرم مالی ابتدای سال (۰/۵۸) و چولگی منفی آن حاکی از این است که شرکت‌های جامعه هدف، در ساختار سرمایه خود به بدهی نسبت به انتشار سهام، توجه بیشتری دارند. همچنین بیشترین دوره تصدی (۲۲ دوره) مربوط به سازمان حسابرسی است.

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرهای کمی

متغیرها	میانگین	میانه	بیشترین	کمترین	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	مشاهدات
مدیریت سود تعهدی	۰/۱۲	۰/۰۹	۰/۶۸	۰/۰	۰/۱۲	۲/۰۸	۸/۳۹	۲۱۹۶
مدیریت سود واقعی	۰/۲	۰/۱۴	۰/۹۱	۰/۰	۰/۱۹	۱/۶۷	۵/۸۴	۲۱۹۶
میزان مالکیت نهادی	۰/۶۹	۰/۷۸	۰/۹۸	۰	۰/۲۶	-۱/۱۵	۳/۲۸	۲۱۸۵
سودآوری	۰/۲۱	۰/۱۶	۱/۰۸	-۰/۲	۰/۲۳	۱/۲۸	۵/۰۲	۲۱۹۶
اندازه شرکت	۱۴/۱۱	۱۳/۹۲	۱۸/۹۹	۱۰/۹۲	۱/۶۵	۰/۵۷	۳/۱۶	۲۱۹۶
میزان کاربری	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	۰/۰۳	۰/۰	۰/۰۰۵	۲/۶۳	۱۱/۰۱	۲۱۹۶
اهرم مالی ابتدای سال	۰/۵۸	۰/۵۹	۱/۰۸	۰/۱۳	۰/۱۹	-۰/۱۳	۲/۷۲	۲۱۹۶
فرصت رشد ابتدای سال	۳/۸۶	۲/۳۷	۳۴/۹۱	-۲/۳۷	۵/۱۵	۳/۷۸	۲۰/۰۹	۲۱۹۰
حجم معاملات ابتدای سال	۱۷/۱۴	۱۷/۱۴	۲۲/۶۱	۱۰/۳۷	۲/۶۵	-۰/۲۳	۲/۶۱	۲۱۹۰
نرخ مؤثر مالیاتی	۰/۱۱	۰/۱۱	۰/۳۷	۰	۰/۰۸	۰/۲	۲/۱۸	۲۱۹۶
دوره تصدی حسابرس	۴/۴۲	۳	۲۲	۱	۴/۱۵	۱/۹۱	۶/۶۸	۲۱۸۲
شاخص عدم قطعیت جهانی ایران	۰/۱۷	۰/۱۸	۰/۴۱	۰	۰/۱۳	۰/۱۸	۱/۷۵	۲۱۹۶

جدول ۳ حاوی اطلاعات آمار توصیفی متغیرهای کیفی پژوهش است. طبق جدول ۳، در حدود ۲۸٪ از سال‌های موردبررسی در پژوهش، انتخابات ریاست‌جمهوری صورت

پذیرفته است. همچنین از ۲۱۹۶ مورد (سال- شرکت) بررسی شده تقریباً ۵۰٪ موارد شرکت‌های جامعه دارای کمیته حسابرسی و حدود ۲۲٪ از موارد حسابرس آن‌ها سازمان حسابرسی، بوده است؛ و حدود ۸٪ از موارد شرکت‌ها زیانده هستند.

جدول ۳. آمار توصیفی متغیرهای کیفی

متغیرها	انتخابات ریاست جمهوری	کمیته حسابرسی	زیان
درصد فراوانی	۲۷/۷۷	۴۹/۴۹	۸/۲۴
مشاهدات	۲۱۹۶	۲۱۹۶	۲۱۹۶

آزمون فرضیات

همان گونه که نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد، ضریب برآورد متغیر انتخابات ریاست جمهوری به ترتیب بیانگر وجود اثر معنادار و منفی انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود تعهدی و واقعی در سطح خطای ۰/۰۵ است. به عبارت دیگر در سطح خطای ۵٪ (به احتمال ۹۵٪) در سال‌هایی که انتخابات ریاست جمهوری برگزار می‌شود، نسبت به سال‌های عدم برگزاری، مدیریت سود تعهدی شرکت‌های ایران، ۱/۴٪ و مدیریت سود واقعی، ۱/۶٪ کاهش می‌یابد. همچنین طبق جدول ۵، عدم وجود معناداری در متغیر ضریبی به معنا عدم وجود نقش تعدیل‌کنندگی متغیر تعدیل‌گر است (محمدرضایی، ۱۴۰۲؛ حصارزاده، ۱۴۰۱)؛ بنابراین ساختار مالکیت در اثر انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود (تعهدی و واقعی) نقش تعدیل‌گری ندارد. لازم به ذکر است که پژوهش حاضر از نظر هم‌خطی (بررسی عامل تورم واریانس) بر اساس عدد ۱۰ (محمدرضایی، ۱۴۰۲) فاقد مشکل است.

جدول ۴. نتایج برآورد مدل رگرسیونی برای آزمون فرضیه‌های پژوهش

مدل ۱- متغیر	ضرایب	آماره t	مدل ۲- متغیر	ضرایب	آماره t
عدد ثابت	۰/۰۵۹	۱/۴۵	عدد ثابت	۰/۱۰۶**	۲/۱۹
انتخابات ریاست جمهوری	-۰/۰۱۴***	-۲/۸۶	انتخابات ریاست جمهوری	-۰/۰۱۶**	-۲/۵۸
مدیریت سود واقعی	۰/۰۷۹***	۲/۸	مدیریت سود تعهدی	۰/۲۰۶***	۳/۵۶
سودآوری	۰/۱۸۳***	۶/۷۱	سودآوری	۰/۲۸۷***	۶/۰۰
اندازه شرکت	-۰/۰۰۲	-۰/۹۷	اهرم مالی ابتدای سال	۰/۰۴	۱/۲۸

تأثیر انتخابات ریاست‌جمهوری بر مدیریت سود با نقش تعدیل‌کنندگی ساختار مالکیت؛ ملک و فخاری | ۱۹۱

مدل ۱- متغیر	ضرایب	آماره t	مدل ۲- متغیر	ضرایب	آماره t
زیان	۰/۰۹۹***	۶/۹۹	فرصت رشد ابتدای سال	۰/۰۰۳**	۲/۴۷
اهرم مالی ابتدای سال	۰/۰۷۷***	۳/۴۷	حجم معاملات ابتدای سال	-۰/۰۰۲	-۰/۹۲
دوره تصدی حسابرس	-۰/۰۰۰۲	-۰/۳۳	میزان کاربری	۰/۵۹	۰/۷۱
کمیته حسابرسی	-۰/۰۰۹	-۱/۱۱	کمیته حسابرسی	-۰/۰۰۸	-۰/۴۲
شاخص عدم قطعیت جهانی ایران	۰/۱۱۵***	۳/۳۹	شاخص عدم قطعیت جهانی ایران	۰/۱۲۳**	۲/۳۲
متغیر مجازی صنعت	کنترل شد		متغیر مجازی صنعت	کنترل شد	
ضریب تعیین	۰/۱۶۱۳		ضریب تعیین	۰/۲۳۵۱	
آماره F	۱۱/۷۹		آماره F	۱۱/۵۱	
تعداد مشاهدات	۲۱۸۲		تعداد مشاهدات	۲۱۹۰	

جدول ۵. نتایج برآورد مدل رگرسیونی برای آزمون فرضیه‌های پژوهش

مدل ۳- متغیر	ضرایب	آماره t	مدل ۴- متغیر	ضرایب	آماره t
عدد ثابت	۰/۰۷۲***	۳/۴۲	عدد ثابت	۰/۰۸۵***	۲/۶
انتخابات ریاست جمهوری	-۰/۰۱۴	-۱/۲۵	انتخابات ریاست جمهوری	-۰/۰۱۱	-۰/۸۱
میزان مالکیت نهادی	-۰/۰۳***	-۱/۹۹	میزان مالکیت نهادی	۰/۰۱۱	۰/۳۹
انتخابات ریاست جمهوری	۰/۰۱۱	۰/۷۳	انتخابات ریاست جمهوری	۰/۰۱	۰/۵۵
میزان مالکیت نهادی			میزان مالکیت نهادی		
سودآوری	۰/۲۱۳***	۹/۶۵	سودآوری	۰/۳۴۴***	۸/۴۹
زیان	۰/۰۹۳***	۶/۷۶	کمیته حسابرسی	۰/۰۱۸	۱/۶۳
اهرم مالی ابتدای سال	۰/۰۸۴***	۳/۹۸	اهرم مالی ابتدای سال	۰/۰۷۵**	۲/۲
نرخ مؤثر مالیاتی	-۰/۱۳۶***	-۳/۳۵	نرخ مؤثر مالیاتی	-۰/۰۹۴	-۱/۵
متغیر مجازی صنعت	کنترل شد		متغیر مجازی صنعت	کنترل شد	
ضریب تعیین	۰/۱۵۱		ضریب تعیین	۰/۲۱۱۱	
آماره F	۱۴/۳۳		آماره F	۱۰/۲۲	
تعداد مشاهدات	۲۱۸۵		تعداد مشاهدات	۲۱۸۵	

(*** معناداری در سطح اطمینان ۹۹ درصد، ** معناداری در سطح اطمینان ۹۵ درصد، * معناداری در سطح اطمینان ۹۰ درصد)

آزمون‌های تکمیلی

اثر الگو اثرات تصادفی

در پژوهش حاضر علاوه بر کنترل اثرات ثابت (در سطح صنعت)، از الگو اثرات تصادفی به دلیل اطمینان خاطر از عدم رابطه علی کاذب که ممکن است در هنگام استفاده از اثرات ثابت به وجود آید، استفاده شده است (محمدرضایی، ۱۴۰۲).

نتایج حاکی از این است که ضریب تأثیر متغیر انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود تعهدی ۰/۰۱۲- و سطح معناداری آن ۹۵٪ است. ضریب تأثیر متغیر انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود واقعی ۰/۰۱۳- و سطح معناداری آن ۹۵٪ است. همچنین متغیرهای تعاملی فاقد معناداری لازم بوده است. تشابه این یافته‌ها با یافته‌های مدل‌های پژوهش (در حالت کنترل الگو اثرات ثابت در سطح صنعت) از نظر حدود مقداری، جهت و معناداری ضرایب، بیانگر این است که یافته‌های مدل‌های پژوهش، تصادفی نبوده و وابسته به نوع الگو برآورد نیست.

اثر صنایع سیاسی و غیرسیاسی

به پیروی از فخاری و همکاران (۱۴۰۰)، اثر صنایع سیاسی و غیرسیاسی مورد بررسی قرار گرفته است. صنایع سیاسی عبارت‌اند از مواد و محصولات دارویی، خودرو و ساخت قطعات، حمل و نقل انبارداری و ارتباطات، استخراج کانی‌های فلزی، سایر محصولات کانی غیرفلزی، استخراج زغال سنگ، استخراج سایر معادن، محصولات شیمیایی، فراورده‌های نفتی، کک و سوخت هسته‌ای، فلزات اساسی و مابقی صنایع غیرسیاسی محسوب می‌شوند.

تأثیر انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود با نقش تعدیل کنندگی ساختار مالکیت؛ ملک و فخاری | ۱۹۳

جدول ۶. نتایج برآورد مدل‌های پژوهش با تفکیک جامعه آماری به دو گروه سیاسی و غیرسیاسی

نام متغیر	مدل ۱		مدل ۲		مدل ۳		مدل ۴	
	انتخابات ریاست جمهوری		انتخابات ریاست جمهوری		(انتخابات ریاست جمهوری)* ساختار مالکیت		(انتخابات ریاست جمهوری)* ساختار مالکیت	
اطلاعات	ضریب	آماره t	ضریب	آماره t	ضریب	آماره t	ضریب	آماره t
شرکت‌های سیاسی	-۰/۰۱۴**	-۱/۹۸	-۰/۰۱۴*	-۱/۷۳	۰/۰۱۹	۰/۹	۰/۰۲۱	۰/۹۴
شرکت‌های غیرسیاسی	-۰/۰۱۳*	-۱/۸۶	-۰/۰۲**	-۲/۰۲	۰/۰۰۰۶	۰/۰۳	-۰/۰۰۶	-۰/۲۱

(** معناداری در سطح اطمینان ۹۵ درصد، * معناداری در سطح اطمینان ۹۰ درصد)

مطابق جدول ۶ همان‌طور که یافته‌ها نشان داده است، نوع مدیریت سود شرکت‌های سیاسی و غیرسیاسی با یکدیگر متفاوت است. هم‌راستا با مبانی نظری پژوهش در سال‌های انتخابات ریاست جمهوری، شرکت‌های سیاسی مدیریت سود تعهدی را به دلیل قابلیت کشف بالا و افزایش هزینه سیاسی آن، کاهش می‌دهند (Kim & An, 2021)؛ اما بر مدیریت سود واقعی اثر معناداری مشاهده نشده است. چراکه هزینه سیاسی مدیریت سود واقعی، چندان بالا نیست (Kim & An, 2021). این یافته‌ها برای شرکت‌های غیرسیاسی دقیقاً عکس بوده است. به عبارت دیگر در سال‌های انتخابات ریاست جمهوری در شرکت‌های غیرسیاسی، مدیریت سود واقعی کاهش یافته است؛ اما بر مدیریت سود تعهدی، تأثیر نداشته است. هم‌راستا با نتایج پژوهش، ساختار مالکیت، اثر تعدیل‌گری بر هیچ از دو گروه موردبررسی، نداشته است.

مدیریت سود به روش کوتاری

برای اطمینان از قابلیت اتکای نتایج پژوهش، علاوه بر روش تعدیل‌شده جونز، از روش کوتاری (Kothari et al., 2005) نیز برای اندازه‌گیری مدیریت سود استفاده شده است. در جدول ۷ یافته‌های پژوهش به روش کوتاری و تعدیل‌شده جونز به شکل مقایسه‌ای ارائه

شده است. نتایج حاصل از روش کوتاری نشان‌دهنده همسویی و تأیید یافته‌های روش تعدیل‌شده جونز است. این همخوانی بین دو روش، اعتبار و پایایی نتایج پژوهش را تقویت می‌کند و نشان می‌دهد که یافته‌های پژوهش از استحکام لازم برخوردار هستند و به شکل تصادفی به دست نیامده است. لازم به توضیح است که تفاوت جزئی در علامت ضریب تعاملی (مثبت در روش جونز و منفی در روش کوتاری) ممکن است ناشی از تفاوت در ماهیت و ساختار دو روش اندازه‌گیری مدیریت سود باشد. با این حال، از آنجا که این متغیر در هر دو روش فاقد معنی‌داری آماری است، این تفاوت تأثیر قابل توجهی بر نتایج کلی پژوهش ندارد.

جدول ۷. نتایج برآورد مدل‌های پژوهش به روش کوتاری و تعدیل‌شده جونز

شماره مدل	مدل ۱	مدل ۳	
نام متغیر	انتخابات ریاست جمهوری	(انتخابات ریاست جمهوری * ساختار مالکیت)	
اطلاعات	ضریب	آماره t	ضریب
روش کوتاری	-۰/۰۰۷***	-۲/۱۲	-۰/۰۰۵
روش تعدیل‌شده جونز	-۰/۰۱۴***	-۲/۸۶	۰/۰۱۱

(*** معناداری در سطح اطمینان ۹۹ درصد، ** معناداری در سطح اطمینان ۹۵ درصد، * معناداری در سطح اطمینان ۹۰ درصد)

اطلاعات تکمیلی: ضریب تعیین و آماره F در روش کوتاری برای مدل ۱ به ترتیب برابر است با ۰/۲۶، ۱۵/۴۱. این اطلاعات برای مدل ۳ برابر است با ۰/۱۵، ۱۲/۹۳.

بحث و نتیجه‌گیری

تعاملات بازیگران حوزه سیاست با بازیگران اقتصادی سبب شده تا این دو حوزه علمی با یکدیگر تنیده شوند (رضایی‌پیشه‌نوئی، ۱۳۹۷). به همین جهت، انتخابات ریاست جمهوری به عنوان یک کنش سیاسی مهم و بنیادی قادر است واکنش بازیگران اقتصادی را به همراه داشته باشد. یکی از طرق اثرگذاری انتخابات ریاست جمهوری بر بازیگران اقتصادی

(بنگاه‌های خرد) ایجاد نظارت سیاسی و هزینه سیاسی برای آنان است. همچنین از آنجا که مدیریت بنگاه‌های خرد اقتصادی (به‌خصوص در ایران) بر اساس سهام‌داران نهادی ساختاربندی و اداره می‌شود؛ لذا نقش سهام‌داران نهادی در این فرایند اثرگذار است. بر همین اساس این پژوهش درصدد بود به بررسی اثر انتخابات ریاست‌جمهوری از طریق نظارت‌های سیاسی و ایجاد هزینه سیاسی ناشی از آن در سطح شرکت‌های بورس اوراق بهادار ایران با در نظرگیری ساختار مالکیت آن‌ها بپردازد.

یافته‌های پژوهش نشان داد که سود حسابداری از عامل سیاسی انتخابات ریاست‌جمهوری تأثیر می‌پذیرد. همچنین میزان مالکیت نهادی، هیچ‌گونه تأثیری بر این اثر ندارد. در توضیح چرایی این یافته‌ها لازم به توضیح است که با توجه به اینکه اقتصاد و بازار سرمایه ایران متکی به تصمیمات مستقیم دولت است و عملکرد بازار سرمایه (و بازیگران آن) به‌عنوان کارنامه عملکردی دولت محسوب می‌شود، این امر سبب شده تا در زمان انتخابات ریاست‌جمهوری نظارت‌های سیاسی و در نتیجه هزینه سیاسی بر مدیران افزایش یابد. نظارت‌های سیاسی از طرق گوناگونی بر مدیران اعمال می‌شود. رقابت شدید احزاب سیاسی به‌عنوان یک منبع مهم از نظارت سیاسی محسوب می‌شود. چراکه حزب سیاسی رقیب، جهت یافتن نقطه ضعف در عملکرد اقتصادی دولت و بازار سرمایه، نظارت خود را بر بازار سرمایه و عملکرد مدیران افزایش می‌دهد تا با یافتن مفاسد و تقلبات مالی بتواند بر حزب رقیب پیروز شود (Kim & An, 2021). مصداق دیگر نظارت سیاسی، خود حزب سیاسی فعلی حاکم است. چراکه حزب سیاسی حاکم، ممکن است قبل از خروج خود به دلیل پیروزی مجدد در انتخابات، نظارت خود را بر بازار سرمایه افزایش دهد. از سوی دیگر جامعه و تحلیلگران نیز برای قضاوت از دورنمای اقتصادی احزاب سیاسی، بر عملکرد بازار سرمایه نظارت بیشتری را اعمال خواهند کرد. به‌طور کلی افزایش این نوع نظارت‌های سیاسی در زمان انتخابات ریاست‌جمهوری در ایران سبب شده، هزینه سیاسی زیادی متوجه مدیران شود؛ بنابراین با افزایش هزینه سیاسی و جلوگیری از متهم شدن به تقلب و فساد مالی، مدیران نیز مدیریت سود (تعهدی و واقعی) را در سال انتخابات، کاهش

خواهند داد. همچنین در این مطالعه جهت تبیین بهتر مبانی نظری، صنایع مورد بررسی به دو گروه سیاسی و غیرسیاسی تقسیم شده‌اند. نتیجه قابل توجه این است که شرکت‌های دارای ماهیت سیاسی در زمان انتخابات ریاست جمهوری از مدیریت سود تعهدی خود می‌کاهند؛ اما به مدیریت سود واقعی واکنشی نشان نمی‌دهند. علت این امر هزینه سیاسی بالا و مخاطره‌آمیز مدیریت سود تعهدی است (Kim & An, 2021). چراکه مدیریت سود تعهدی به راحتی توسط ارکان نظارتی و حسابرسی قابل کشف است (Kim & An, 2021)؛ لذا بدیهی است، شرکت‌های سیاسی با وجود نظارت سیاسی شدید در زمان انتخابات ریاست جمهوری و امکان متهم شدن به مفاسد مالی از انجام آن خودداری کنند (Kim & An, 2021). نتایج پژوهش هم‌راستا با پژوهش‌های (Jain et al., 2022)، (Goncalves et al., 2021)، (Ben Rejeb Attia et al., 2021)، (Kim and An, 2021)، (Capalbo et al., 2021)، (al., 2021)، (2016)، جامعی و رسولی (۱۳۹۹) است.

یافته‌های این پژوهش می‌تواند برای گروه‌های مختلفی مفید و کاربرد عملی داشته باشد. به حساب‌رسان، تحلیلگران و سرمایه‌گذاران پیشنهاد می‌شود که همواره شرایط سیاسی کشور را در نظر بگیرند. چراکه نتایج این پژوهش هم‌راستا با سایر پژوهش‌های داخلی مانند ایمانی برندق و هاشمی (۱۳۹۷)، جامعی و رسولی (۱۳۹۹) نشان داده است که مدیران شرکت‌ها به فضای سیاسی و هزینه سیاسی مرتبط با آن واکنش نشان داده و بر همین اساس مدیریت سود خود را تغییر می‌دهند. همچنین یافته‌های این پژوهش به دولت و احزاب سیاسی ایرانی این نکته را یادآور می‌شود که نظارت سیاسی می‌تواند تا حدی از بروز و ظهور رفتارهای فرصت‌طلبانه مدیران، بکاهد. علاوه بر این به سیاست‌گذاران بورسی پیشنهاد می‌شود تا به استفاده‌کنندگان اطلاعات مالی و تحلیل‌گران در جهت تهیه دستورالعمل‌های آگاهی‌بخش در این دوران به دلیل وقوع تغییرات در مدیریت سود، پیش‌آگاهی دهند.

محدودیت‌های پژوهش

مهم‌ترین محدودیت‌های پژوهش می‌تواند از نحوه انتخاب شرکت‌های مورد بررسی باشد.

از آنجا که شرکت‌های منتخب بر اساس اعمال برخی فیلترها گزینش شده‌اند (جدول ۱)؛ بنابراین نتایج پژوهش حاضر برای شرکت‌هایی با این شرایط قابلیت تعمیم خواهد داشت. همچنین به دلیل عدم افشا نام حسابرس به علت عدم وجود صورت‌های مالی از سال ۱۳۸۰ به قبل در سایت کدال؛ لذا معیار شمارش دوره تصدی حسابرس از سال ۱۳۸۰ بوده است. لازم به ذکر است که صورت‌های مالی برخی از شرکت‌ها حتی برای یک یا چند سال بعد از سال ۱۳۸۰ نیز ناموجود بوده است. در این گونه مواقع در پژوهش حاضر، چنانچه حسابرس شرکت در اولین سال وجود صورت مالی در سایت کدال، سازمان حسابرسی بوده باشد، سال‌های قبل از آن نیز (تا سال ۱۳۸۰) حسابرس شرکت، سازمان حسابرسی فرض شده است؛ اما در صورتی که حسابرس غیر از سازمان حسابرسی باشد، از سال (های) قبل تا در سال (های) بعد تا زمان تغییر حسابرس، عددی به عنوان دوره تصدی حسابرس در نظر گرفته نشده است.

تعارض منافع

این پژوهش از اعتبار مالی دانشجویی در نگارش پایان‌نامه استفاده کرده است و تضاد منافی با هیچ گروهی ندارد.

سپاسگزاری

در پایان از تمامی کسانی که در این پژوهش در تهیه اطلاعات و همچنین راهنمایی علمی با ما همکاری داشته‌اند، کمال تقدیر و امتنان داریم.

ORCID

Reza Malek

<http://orcid.org/0009-0002-5644-2150>

Hossein Fakhari

<http://orcid.org/0000-0003-4192-6582>

منابع

- اخگر، محمداמיד؛ سجادی، زانبار و حاجی میرزائی، مائده (۱۴۰۰). ارتباط نااطمینانی سیاست‌های اقتصادی با مدیریت سود با تأکید بر نقش چرخه عمر شرکت‌ها. توسعه و سرمایه، ۶(۲)، ۷۱-۹۱. https://jdc.uk.ac.ir/?_action=article&au=37346&_au.71-91
- افلاطونی، عباس. (۱۴۰۲). کاربرد اقتصادسنجی در پژوهش‌های کمی حسابداری (چاپ اول)، تهران: ترمه.
- ایمانی برندق، محمد و هاشمی، طاهر (۱۳۹۷). بررسی تأثیر عوامل سیاسی بر مدیریت سود. دانش حسابرسی، ۱۸(۷۱)، ۷۷-۹۰. [http://danesh.dmk.ir/article-1-1874-fa.html..77-90,\(71\)18](http://danesh.dmk.ir/article-1-1874-fa.html..77-90,(71)18)
- بنی مهد، بهمن؛ رؤیایی، رمضانعلی و مشتاق کهنمویی، مسعود (۱۴۰۱). عدم قطعیت اقتصادی و مدیریت سود: شواهدی از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات حسابداری و حسابرسی (تحقیقات حسابداری)، ۱۴(۵۴)، ۲۰-۵. https://www.iaaaar.com/article_156641.html
- بنی مهد، بهمن؛ عربی، مهدی و حسن پور، شیوا (۱۳۹۷). پژوهش‌های تجربی و روش‌شناسی در حسابداری (چاپ هشتم)، تهران: ترمه
- بهارمقدم، مهدی؛ حسینی نسب، حجت و رئیس، هادی (۱۳۹۴). اثر نقدشوندگی بر آگاهی بخشی قیمت سهام و مدیریت سود بر مبنای ارقام تعهدی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. نشریه پژوهش‌های حسابداری مالی، ۷(۴)، ۳۹-۵۶. https://far.ui.ac.ir/article_20608.html
- جامعی، رضا و رسولی، پیمان (۱۳۹۹). هزینه‌های سیاسی و مدیریت سود واقعی: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران. مجله علمی دانش حسابداری مالی، ۷(۳)، ۸۴-۵۳. <https://doi.org/10.30479/jfak.2020.12279.2605>
- چمبریانی، شیدا (۱۴۰۲). مطالعه و مروری بر عدم قطعیت سیاست اقتصادی و ریسک سقوط قیمت سهام، هجدهمین کنفرانس بین‌المللی مدیریت، اقتصاد و توسعه، <https://civilica.com/doc/1768703>
- حسینی، سیدعباس (۱۳۹۹). تأثیر عدم اطمینان سهامداران نسبت به عملکرد شرکت بر مدیریت سود در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران: با تأکید بر نقش

تأثیر انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود با نقش تعدیل کنندگی ساختار مالکیت؛ ملک و فخاری | ۱۹۹

تعدیل کنندگی دوره تصدی مدیرعامل و مالکیت نهادی. پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده علوم اقتصادی و اداری، دانشگاه مازندران.

حصارزاده، رضا (۱۴۰۱). اصول نگارش مبانی نظری و آزمون فرضیه های دارای متغیر تعدیل گر (چاپ دوم)، مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.

رضایی پیتنه نوئی، یاسر؛ صفری گرایلی، مهدی و نوروزی، محمد (۱۳۹۷). بررسی موارد خاص در حسابداری (چاپ اول)، تهران: انتشارات ترمه.

روشن، احمد رضا (۱۳۹۹). تحلیلی بر شاخص عدم قطعیت جهانی، نشریه تحلیل مالی، ۴ (۱)، ۳۹-۲۰. <https://ijfa.ir/?p=6840>

رئیس زاده، سید محمد رضا و رمضانی، جواد (۱۳۹۷). عدم اطمینان محیطی، مدیریت سود و بازده سهام (نقش تعدیل کننده توانایی مدیران). دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۷ (۲۶)، ۱۳۲-۱۲۱. https://www.jmaak.ir/article_12516.html

سالم دزفولی، بابک؛ صالحی، اله کرم؛ نصیری، سعید و جرجزاده، علیرضا (۱۳۹۸). بررسی تأثیر عدم اطمینان اقتصادی بر مدیریت سود مبتنی بر اقلام تعهدی و مدیریت سود واقعی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۸ (۳۰)، ۱۱۵-۹۵. https://www.jmaak.ir/article_14299.html

شمس الدینی، کاظم؛ دانشی، وحید، فولادی و سواد کوهی، فاطمه (۱۳۹۸). بررسی تأثیر مالکیت نهادی بر رابطه بین سررسید بدهی های کوتاه مدت با ریسک سقوط آتی قیمت سهام. پیشرفت های حسابداری، ۱۱ (۱) (پیاپی ۳/۷۶)، ۲۲۰-۱۹۵. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20089988.1398.11.1.7.7>

طورانی، محسن (۱۳۹۷). آمار و احتمال ویژه داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد رشته های اقتصاد، مدیریت، حسابداری، برنامه ریزی شهری و منطقه ای (چاپ اول)، تهران: نگاه دانش.

عباسیان، یکتا (۱۳۹۸). بررسی تأثیر کمیته حسابرسی، عملکرد حسابرسی داخلی بر مدیریت سود. شباک، ۵ (۹) (پیاپی ۴۸)، ۱۲۰-۱۰۷. <https://sid.ir/paper/520203/fa>

فخاری، حسین و طاهری، عصمت السادات (۱۳۸۹). بررسی رابطه سرمایه گذاران نهادی و نوسان پذیری بازده سهام شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پژوهش های حسابداری مالی، ۲ (۴) (۶)، ۱۷۲-۱۵۹. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223405.1389.2.4.9.7>

- فخاری، حسین و عدیلی، مجتبی (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین جریان‌های نقدی آزاد و مدیریت سود از طریق فعالیت‌های واقعی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، ۱۹ (۴)، ۶۳-۷۸. <https://doi.org/10.22059/acctgrev.2020.73222>
- فخاری، حسین؛ فقیه، محسن و ایمانی، کریم (۱۴۰۰). پوشش رسانه‌ای مدیرعامل و همزمانی قیمت سهام: سیستم معادلات هم‌زمان. *پیشرفت‌های حسابداری*، ۱۳ (۲)، ۱۹۷-۲۲۶. <https://doi.org/10.22099/jaa.2022.42640.2212>
- فخاری، حسین؛ محمدی، جواد و حسن نتاج‌کردی، محسن (۱۳۹۴). بررسی اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق اقلام واقعی. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۱۲ (۴۶)، ۱۵۴-۱۳۰. <https://doi.org/10.22054/qjma.2015.1679>
- فرخلو، علیرضا و حیدری، مهدی. (۱۴۰۳). بررسی رابطه بین عدم قطعیت سیاست اقتصادی و نقدشوندگی سهام با تأکید بر کیفیت افشای اطلاعات در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. *رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری*. ۸ (۲۸). <https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/2658>
- قربانی، بهزاد؛ پورطاهر اقدم، فرزانه و رهنما رودپشتی، فریدون (۱۴۰۱). تأثیر محافظه‌کاری حسابرس و وجود عدم قطعیت سیاست‌های اقتصادی بر کیفیت سود. *تساوت و تصمیم‌گیری در حسابداری*، ۱ (۲)، ۱-۲۵. <https://sanad.iau.ir/Journal/jdaa/Article/1079910/FullText>
- کرمی، غلامرضا؛ بذرافشان، آمنه و محمدی، امیر (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین دوره تصدی حسابرس و مدیریت سود. *دانش حسابداری*، ۲ (۴)، ۸۲-۶۵. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20088914.1390.2.4.4.1>
- کرمی، غلامرضا؛ بیک‌بشرویه، سلمان؛ نظری، سعیده و سماوات، میلاد (۱۴۰۱). رابطه عدم قطعیت با نگهداشت وجه نقد و موجودی کالا، *پیشرفت‌های حسابداری*، ۱۴ (۲)، ۲۵۲-۲۷۱. <https://doi.org/10.22099/jaa.2023.46531.2297>
- کشاوری، هادی و رضایی، محمد (۱۴۰۰). اثر ریسک اقتصادی، مالی و سیاسی بر ریسک و بازده بورس اوراق بهادار تهران. *اقتصاد پولی مالی*، ۲۸ (پاییز و زمستان ۱۴۰۰)، ۱۵۲-۱۶۷. <https://www.doi.org/10.22067/mfe.2022.74053.1144>
- محمدرضایی، فخرالدین (۱۴۰۲). روش پژوهش در حسابداری: رویکردی جامع (چاپ اول)،

تهران: نگاه دانش.

مرادزاده فرد، مهدی و بابائی، ساسان (۱۳۸۹). تأثیر مالکیت سرمایه گذاران نهادی بر مدیریت سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران. *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، ۷(۲۶)، ۱۰۱-۱۲۱. <https://doi.org/10.22054/qjma.2009.6934>

مهرانی، ساسان و کرمی، غلامرضا و سید حسینی، سید مصطفی و جهرمی، مهتاب. (۱۳۹۲). *تئوری حسابداری*، ۲(۷)، تهران: نگاه دانش.

نیکومرام، هاشم؛ بنی‌مهد، بهمن؛ رهنمای رود پستی، فریدون و کیانی، علی (۱۳۹۲). دیدگاه اقتصاد سیاسی و مدیریت سود، *نشریه حسابداری مدیریت*، ۶(۱۸)، ۴۴-۳۱. <https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816464/FullText>

نیکومرام، هاشم؛ نوروش، ایرج و مهرآذین، علیرضا (۱۳۸۸). ارزیابی مدل‌های مبتنی بر اقلام تعهدی برای کشف مدیریت سود. *آینده‌پژوهی مدیریت (پژوهش‌های مدیریت)*، ۲۰(۸۲)، ۱-۲۰. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/786222?FullText=FullText...>

وحدانی، محمد و علی‌اکبری، الهام (۱۳۹۸). بررسی تأثیر دانش مالی اعضای هیئت‌مدیره بر مدیریت واقعی سود. *پژوهش‌های تجربی حسابداری*، ۹(۳۳)، ۱۹۷-۱۷۱. <https://doi.org/10.22051/jera.2018.19247.1951>

References

- Ahir, H., Bloom, N., & Furceri, D. (2022). The world uncertainty index (No. w29763). *National bureau of economic research*. <http://www.nber.org/papers/w29763>.
- Ben Rejeb Attia, M., Lassoued, N., & Attia, A. (2016). Political costs and earnings management: evidence from Tunisia. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 6(4), 388-407. <https://doi.org/10.1108/JAEE-05-2013-0022>.
- Capalbo, F., Lupi, C., Smarra, M., & Sorrentino, M. (2021). Elections and earnings management: evidence from municipally-owned entities. *Journal of management and Governance*, 25, 707-730. <https://doi.org/10.1007/s10997-020-09523-z>.
- Chauhan, Y., & Jaiswall, M. (2023). Economic policy uncertainty and incentive to smooth earnings. *International Review of Economics & Finance*, 85, 93-106. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2023.01.014>.
- Cohen, D. A., Dey, A., & Lys, T. Z. (2008). Real and accrual- based earnings management in the pre- and post- Sarbanes- Oxley periods.

- The accounting review*, 83(3), 757-787. <https://doi.org/10.2308/accr.2008.83.3.757>.
- Datta, S., Doan, T., & Iskandar-Datta, M. (2019). Policy uncertainty and the maturity structure of corporate debt. *Journal of Financial Stability*, 44, 100694. <https://doi.org/10.1016/j.jfs.2019.100694>.
- Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1995). Detecting earnings management. *The Accounting Review*, 70(2), 193-225. <http://www.jstor.org/stable/248303>.
- Goncalves, T., Barros, V., & Serra, G. (2022). Political elections uncertainty and earnings management: Does firm size really matter?. *Economics Letters*, 214, 110438. <https://doi.org/10.1016/j.econlet.2022.110438>.
- Haga, J., Huhtamäki, F., & Sundvik, D. (2022). Employee effort and earnings management. *Global Finance Journal*, 53, 100622. <https://doi.org/10.1016/j.gfj.2021.100622>.
- Hass, L. H., Hribar, P., & Kalogirou, F. (2018). The disciplining effect of labor mobility on managerial myopia. Available at SSRN 3089993. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3089993>.
- Holzer, M., Loy, T. R., & Zimmermann, J. (2022). Policy uncertainty, earnings management and the role of political connections. *Earnings Management and the Role of Political Connections (March 23, 2022)*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4052786>.
- Jain, A., Jackson, D., & Sakaki, H. (2021). Political, economic, financial uncertainty, and real earnings management. *Journal of Corporate Accounting & Finance*, 32(2), 52-66. <https://doi.org/10.1002/jcaf.22485>.
- Kim, S. H., & An, Y. (2021). Policy uncertainty, presidential elections and earnings management: Evidence from South Korea. *Presidential Elections and Earnings Management: Evidence from South Korea (March 4, 2021)*. <http://doi.org/10.2139/ssrn.3797562>.
- Kothari, S. P., Leone, A. J., & Wasley, C. E. (2005). Performance matched discretionary accrual measures. *Journal of accounting and economics*, 39(1), 163-197. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2004.11.002>.
- Roychowdhury, S. (2006). Earnings management through real activities manipulation. *Journal of accounting and economics*, 42(3), 335-370. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2006.01.002>.
- Tran, Q. T. (2021). Economic policy uncertainty and cost of debt financing: international evidence. *The North American Journal of Economics and Finance*, 57, 101419. <https://doi.org/10.1016/j.najef.2021.101419>.
- Yang, Z., Yu, Y., Zhang, Y., & Zhou, S. (2019). Policy uncertainty exposure and market value: Evidence from China. *Pacific-Basin Finance Journal*, 57, 101178. <https://doi.org/10.1016/j.pacfin.2019.101178>.
- Yung, K., & Root, A. (2019). Policy uncertainty and earnings management:

International evidence. *Journal of Business Research*, 100, 255-267.
<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.03.058>.

References [In Persian]

- Abbasian, Y. (2019). Investigating the impact of the audit committee and internal audit performance on earnings management. *Shabak*, 5(9), 107-120. <https://sid.ir/paper/520203/fa>. [In Persian]
- Aflatouni, A. (2023). *Application of econometrics in quantitative accounting research* (1st ed.). Tehran: Termeh. [In Persian]
- Akhgar, M., Sajadi, Z., & Hajimirzaei, M. (2021). The relationship between economic policy uncertainty and earnings management with emphasis on the role of corporate life cycles. *Development and Capital*, 6(2), 71-91. <https://doi.org/10.22103/jdc.2021.18395.1166>. [In Persian]
- Baharmoghdam, M., Hosseini-Nasab, H., & Raeisi, H. (2015). The effect of liquidity on stock price informativeness and accrual-based earnings management in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of Financial Accounting Research*, 7(4), 39-56. https://far.ui.ac.ir/article_20608.html. [In Persian]
- Banimahd, B., Arabi, M., & Hassanpour, S. (2018). *Empirical research and methodology in accounting* (8th ed.). Tehran: Termeh. [In Persian]
- Banimahd, B., Royaei, R., & Moshtagh-Kahnamoi, M. (2022). Economic uncertainty and earnings management: Evidence from companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Accounting and Auditing Research (Accounting Research)*, 14(54), 5-20. https://www.iaaaar.com/article_156641.html. [In Persian]
- Chamberiani, S. (2023). A study and review of economic policy uncertainty and stock price crash risk. *18th International Conference on Management, Economics, and Development*. <https://civilica.com/doc/1768703>. [In Persian]
- Fakhari, H., & Adali, M. (2012). Examining the relationship between free cash flows and earnings management through real activities in firms listed on the Tehran Stock Exchange. *Journal of Accounting and Auditing Investigations*, 19(4), 63-78. <https://doi.org/10.22059/acctgrev.2020.73222>. [In Persian]
- Fakhari, H., Faqih, M., & Imani, K. (2021). CEO media coverage and stock price synchronicity: A simultaneous equations system. *Advances in Accounting*, 13(2), 197-226. <https://doi.org/10.22099/jaa.2022.42640.2212>. [In Persian]
- Fakhari, H., Mohammadi, J., & Hasannataj-Kordi, M. (2015). Investigating the effect of audit committee characteristics on real earnings management. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 12(46), 130-154. <https://doi.org/10.22054/qjma.2015.1679>. [In Persian]

- Fakhari, H., & Taheri, E. (2010). Investigating the relationship between institutional investors and stock return volatility of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Financial Accounting Research*, 2(4), 159-172. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223405.1389.2.4.9.7>. [In Persian]
- Farokhloo, A., & Heidari, M. (2024). Investigating the relationship between economic policy uncertainty and stock liquidity with an emphasis on the quality of information disclosure in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Modern Research Approaches in Management and Accounting*, 8(28), 2398-2410. <https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/2658>. [In Persian]
- Ghorbani, B., Pourtaher Aghdam, F., & Rahn timer Rudpashti, F. (2022). The impact of auditor conservatism and economic policy uncertainty on earnings quality. *Judgment and Decision Making in Accounting*, 1(2), 1-25. <https://sanad.iau.ir/Journal/jdaa/Article/1079910/FullText>. [In Persian]
- Hesarzadeh, R. (2022). *Principles of writing theoretical foundations and testing hypotheses with moderating variables* (2nd ed.). Mashhad: Ferdowsi University of Mashhad. [In Persian]
- Hosseini, S. A. (2020). *The effect of shareholders' uncertainty regarding the company's performance on earnings management in companies listed on the Tehran Stock Exchange: emphasizing the moderating role of CEO tenure and institutional ownership* [Master's Thesis in Accounting, Mazandaran University], Faculty of Economic and Administrative Sciences, Mazandaran University. [In Persian]
- Imani Barandagh, M., & Hashemi, T. (2018). Investigating the effect of political factors on earnings management. *Auditing Knowledge*, 18(71), 77-90. <http://danesh.dmk.ir/article-1-1874-fa.html>. [In Persian]
- Jamei, R., & Rasouli, P. (2020). Political costs and real earnings management: evidence from the Tehran Stock Exchange. *Journal of Financial Accounting Knowledge*, 7(3), 53-84. <https://doi.org/10.30479/jfak.2020.12279.2605>. [In Persian]
- Karami, G., Bazrafshan, A., & Mohammadi, A. (2011). Investigating the relationship between auditor tenure and earnings management. *Accounting Knowledge*, 2(4), 65-82. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.20088914.1390.2.4.4.1>. [In Persian]
- Karami, G., Beyk- Boshrouyeh, S., Nazari, S., & Samavat, M. (2022). The relationship between uncertainty and cash holdings and inventory. *Accounting Advances*, 14(2), 221-252. <https://doi.org/10.22099/jaa.2023.46531.2297>. [In Persian]
- Keshavarz, H., & Rezaei, M. (2021). The effect of economic, financial, and

- political risk on the risk and return of the Tehran Stock Exchange. *Monetary and Financial Economics*, 28, 127–152. <https://www.doi.org/10.22067/mfe.2022.74053.1144>. [In Persian]
- Mehrani, S., Karami, G. R., Seyedhosseini, S. M., & Jahromi, M. (2013). *Accounting Theory*, 2(7), Tehran: Negah Danesh. [In Persian]
- Mohammadrezaei, F. (2023). *Research methods in accounting: A comprehensive approach* (1st ed.). Tehran: Negah Danesh. [In Persian]
- Moradzadeh Fard, M., & Babaei, S. (2010). The impact of institutional investors' ownership on earnings management of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 7(26), 101-121. <https://doi.org/10.22054/qjma.2009.6934>. [In Persian]
- Nikoomaram, H., Banimahd, B., Rahn timer Rudpashti, F., & Kiaei, A. (2013). Political economy perspective and earnings management. *Journal of Management Accounting*, 6(18), 31–44. <https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816464/FullText>. [In Persian]
- Nikoomaram, H., Noravesh, I., & Mehrazin, A. (2009). Evaluating accrual-based models for detecting earnings management. *Management Futures Research (Management Research)*, 20(82), 1-20. <https://sanad.iau.ir/fa/Article/786222?FullText=FullText>. [In Persian]
- Raeiszadeh, S. M., & Ramezani, J. (2018). Environmental uncertainty, earnings management, and stock returns (the moderating role of managerial ability). *Management Accounting and Auditing Knowledge*, 7(26), 121-132. https://www.jmaak.ir/article_12516.html. [In Persian]
- Rezaei Pitenoei, Y., Safari Garayeli, M., & Norouzi, M. (2018). *Investigation of Special Cases in Accounting* (1st ed.). Tehran: Termeh Publications. [In Persian]
- Roshan, A. (2020). An analysis of the global uncertainty index. *Financial Analysis Journal*, 4(1), 20-39. <https://ijfa.ir/?p=6840>. [In Persian]
- Salem-Dizfuli, B., Salehi, E., Nasiri, S., & Jarjarzadeh, A. (2019). Investigating the effect of economic uncertainty on accrual-based and real earnings management. *Management Accounting and Auditing Knowledge*, 8(30), 95-115. https://www.jmaak.ir/article_14299.html. [In Persian]
- Shamsoddini, K., Daneshi, V., Fouladi Savadkouhi, F. (2019). Investigating the effect of institutional ownership on the relationship between short-term debt maturity and future stock price crash risk. *Accounting Advances*, 11(1), 195-220. <https://doi.org/10.22099/jaa.2019.29285.1703>. [In Persian]
- Torani, M. (2018). *Statistics and probability for master's entrance exam*

- candidates in economics, management, accounting, urban and regional planning* (1st ed.). Tehran: Negah Danesh. [In Persian]
- Vahdani, M., & Aliakbari, E. (2019). Investigating the impact of board members' financial literacy on real earnings management. *Empirical Research in Accounting*, 9(33), 171-197. <https://doi.org/10.22051/jera.2018.19247.1951>. [In Persian]

استناد به این مقاله: ملک، رضا، فخاری، حسین. (۱۴۰۴). تأثیر انتخابات ریاست جمهوری بر مدیریت سود با نقش تعدیل کنندگی ساختار مالکیت، مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۲۲(۸۵)، ۱۷۱-۲۰۶. DOI: 10.22054/qjma.2025.82668.2627

Empirical Studies in Financial Accounting is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.